

Zayazd gwiazdą festynu w Potęgowie

Szereg kaszubskich gmin przyjęło do swoich pensjonatów dzieci powodzian. Jedną z nich jest gmina Linia, która 27 lipca dla nich zorganizowała festyn w miejscowości Potęgowie.

Opodal, oddzielone wysoką skarpą, jest Jezioro Potęgowskie, jedno z bardziej malowniczych na Kaszubach. Jest to

część Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, wchodząca w skład kompleksu lasów miarachowskich. Dlatego też gmi-

na Linia ma duże możliwości rozwoju turystyki. Festyn ten miał między innymi na celu ukazanie tego nie wykorzystanego dotąd potencjału. Najważniejsze jednak 27 lipca były dzieci powodzian, dla których zbierano pieniądze. Czerdzieścioro dzieci przebywających w „Zaciszu” przyje-

chało z okolic miasta Nowa Ruda z województwa wrocławskiego.

Festyn poprowadził Edmund Szymikowski, dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury. Przybyli nań setki osób, głównie miejscowych mieszkańców oraz turystów.

Wśród nich był wójt Stanisław Adamczyk oraz prezydent Wejherowa Jerzy Budnik. Największym magnesem był atrakcyjny program imprezy.

Prawdziwą furorę zrobił występ znanego w całym kraju zespołu „Zayazd”. Zaprezentował kilka utworów opartych na folklorze Kaszub. Goście bawili się znakomicie. Oprócz tego kaszubskie pieśni śpiewali miejscowi artyści.

„Zayazd” przygotował płytę kompaktową z kaszubskimi pieśniami, przetłumaczonymi na język polski. Członkowie zespołu chcieliby, aby była w miarę szybko dostępna w sprzedaży, jednak na powielenie jej potrzeba niemało pieniędzy.

Trzy utwory zarejestrowano przez Gdańską Telewizję. Będą emitowane w magazynie kaszubskim „Rodno Zemian”.

Zespół Zayazd był prawdziwą gwiazdą festynu w Potęgowie.

Fot. Jan Antonowicz

Jan Antonowicz

Stôré bôtë a stôri rëbôcë

To ju są lata, jak w Chalëpach rëbôcë zaczęli bieżëc na miónczi na swòjich stôrech żóglowëch bôtach. Bôtë bëłë stôré, za to lëdze mlodi.

To bëł 1977 rok, czej pier-szi róż na Pucczi Wik wëplëniłë „Kaszëbsczë bôtë pòd żóglama”. Terò më ju mómë rok 1997. Dwadzëscë lat! Przez ten czas pòrà bôtów ju zgnilo, ale téż pòrà je nowëch. Nòprzód Aleksander Celark z Chalëp, a pòtemù Juliusz Struck ë Hermanowie z Jastami, wżalë sã za budowã bôtów - wedle tegò, co bëło przòdë lat.

Błós rëbôcë nie chcą bëc mlodszi. Ókróm knópów A. Celarka, ti co zgłòszają sã do żeglaniô, rokrocznie sã dëcht ti sami ë jakòs lat jima nie ùbiwò. Tëma chłopama nòlëzi sã za to wiòlgò tca. Nic òni z tegò ni mają, blós sklónka piwa òd burmëstra Wiòldzi Wsy.

Jò czedës napisòł, że w „Kaszëbsczich bôtach” nie chòdzy ò nòdgròdë. Ie ò to, chto je w swòjim fachù nòlëpszi. Tak bëło przez ne wszëtczë lata. Terò czas

Czë za pòrà lat mdze kòmu bieżëc na „Kaszëbsczich bôtach pòd żóglama”

Fot. Artur Jabłoński

mëszlã cos zmienic. Rëbacczë swiãto w Chalëpach stòwò sã ju malo atrakcyjnë.

Letnicë barzi czerëją sã za krómama, w chtërnëch kùpic mòże rozmajitë rzeczë, jak za tim, co sã dzeje na wòdze.

Rëbôcë zòs - tak mie sã wëdòwò - mają ju dosc pòkazywaniò chto je lepszi za nico. Żeglòrzë na calim swiece, za to, że sã nòlëpszi, dostòwają bëlnë dëtczci. Mòże czejbë taczë nòdgròdë dówòł na

„Kaszëbsczich bôtach pòd żóglama” w Chalëpach, to mlodi z Hëlszczëgò Pòlladu chãtni bë bieżëlë pò Mòlim Mòrzu?

(jãz)

Stanisław Bartelik

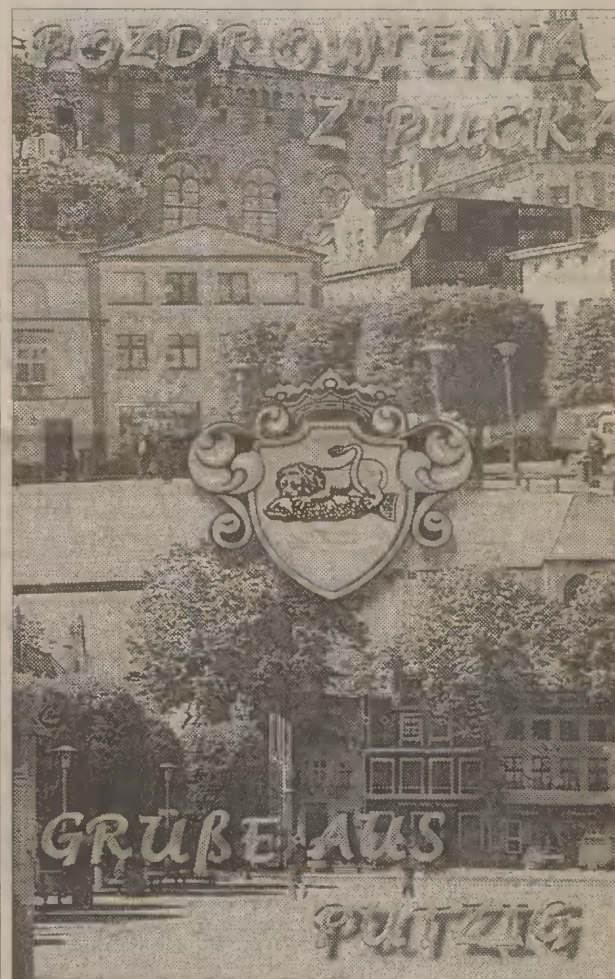
Serce w klôtce

Jak ptòszk w klôtce szamòce sã serce - nòczãższë sã chwile czekaniò na miłosc co jak zapòzdzałi autobùs òstatné nòdzeje mò do zabraniò.

Jak ptòszk w klôtce szamòce sã serce - tesknota wãtpia wëpòłò za lubòtã co rozkwitła w młodoscë ë do dzys dësżã zniewòłò.

Jak ptòszk w klôtce szamòce sã serce - dòka smùtkù zacygò òczë mijają pùstë dnie, miesãdze, lata a żëcë gdzes z bòkù sã wlecze.

Był sobie... Puck

Okladka albumu

To już trzynasta pozycja, istniejącego zaledwie półtora roku, wydawnictwa „Szos”, jak wynika ze spisu zamieszczonego na ostatniej stronie albumu „Pozdrowienia z Pucka”. Ta książka niejako otwiera obchody 650-lecia nadania Puckowi praw miejskich.

Puckie obchody wypadają w przyszłym roku. Do tego czasu ma się również ukazać monografia przygotowywana pod kierunkiem prof. dr. hab. Andrzeja Grotha.

Album oprawiony w barwną twardą okładkę zawiera blisko 120 zdjęć ukazujących budowlę (często już nie istniejące) oraz gospodarcze, kulturalne i codzienne życie mieszkańców morskiego miasteczka. Szczególnie u starszych pucczan oglądających znane im miejsca i zdarzenia może się pojawić „Iezka w oku”, o której w posłowie wspomina współautor książki, Tadeusz Stankiewicz. Wszystkie fotografie pochodzą z jego bogatych zbiorów. Nie wszystkie zostały tu opublikowane. Dokonano wybory najciekawszych.

Na odwrócić wielu z nich zachowała się korespondencja, która często zaczyna się słowami: „Pozdrowienia z Pucka zasyła...”. Stąd tytuł tej książki. - pisze we wstępie drugi współautor, Artur Jabłoński. Opisy zdjęć są w dwóch językach - polskim i niemieckim.

Promocja w Pucku odbyła się 20 lipca. Zainteresowanie jest olbrzymie. Zachęcam więc do nabycia tej cennej pozycji, którą sprzedają księgarnie Pucka. Można ją kupić między innymi również w sklepie kaszubskim w Gdańsku, przy ul. Szewskiej albo w Kartuzach (Biały Kruk). Nakład wynosi zaledwie 2000 egzemplarzy.

Janton

Cëz je czëc

Klatki

w obiektywie studentek

KARTUZY. W czytelni Biblioteki Publicznej w Kartuzach, przy ulicy Parkowej, można oglądać ekspozycję fotografii artystycznej dwu studentek dziennikarstwa w Warszawie. Martyna Mistarz i Marta Sapała są Kaszubkami z Kartuz. Obie znają wartości swojej małej ojczyzny i chcą pracować również dla niej w przyszłości. Wystawa fotografii czynna jest od 1 sierpnia i nosi tytuł „Klatki”.

Festiwal folkloru

BRUSY, CHOJNICE, SIERAKOWICE. Prawie cały tydzień, od 29 lipca do 3 sierpnia, trwa w trzech wymienio-nych miejscowościach kaszubskich III Międzynarodowy Festiwal Folkloru. Dotychczasowe dwa powiązane były z Dniami Kultury Zaborskiej. Jako że w tym roku dołączyły Sierakowice, nazwano je szerzej Dniami Kultury Kaszubskiej. Występowało dwadzieścia zespołów folklorystycznych, w tym sześć z zagranicy. Najdalej na Kaszuby miała grupa z Chile „Los Chenitas”.

Polonia Pomorska na Kaszubach

Po raz piątą goszczą na Kaszubach polonusi wywodzący się z Kaszub i Pomorza, mieszkający w różnych krajach świata, najwięcej w Niemczech i Kanadzie. Pobyt w rodzinnych stronach trwa od 3 do 10 sierpnia. Spotkania, których centrum mieści się w Starbieniu (gmina Choczewo), odbywają się pod kątem trzech ważnych rocznic: milenium Gdańska, 200-lecia powstania hymnu narodowego i 90-lecia Kaszubskiego Parku Etnograficznego we Wdzydżach. Dziś uczestnicy sympozjum zwiedzać będą Muzeum Narodowe w Gdańsku i spotkają się z wojewodą. W sobotę odbędzie się w Starbieniu seminarium poświęcone okupacji hitlerowskiej na Pomorzu Gdańskim. W niedzielę, po mszy świętej w żarnowieckim kościele, nastąpi wyjazd uczestników sympozjum.

Festyn nad Zatoką Pucką

REWA. W święto Matki Boskiej Zielnej, 15 sierpnia, odbędzie się I Festyn Kaszubski w Rewie (gmina Kosakowo) na plaży półwyspu Szpërk. Początek festynu o godzinie 15.00. Wystąpią na nim szkolne zespoły folklorystyczne, Kaszubski Zespół Pieśni i Tańca Sierakowice, Wojskowy Zespół Muzyczny. Wieczorem o 20 zaprezentuje się gwiazda festynu zespół Zayazd. Organizatorzy, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie w Dębogórze i Urząd Gminy w Kosakowie, proszą o zgłaszanie się twórców ludowych chcących zaprezentować na jarmarku swoje wyroby. Festyn poprowadzi znany konferansjer i gawędziarz kaszubski, Edmund Lewańczyk.

(EPAJ)

Msze po kaszubsku

BYTÓW. Staraniem Oddziału Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego w Bytowie odprawiane są regularnie w każdą drugą niedzielę kwartału o godzinie 13 w kościele św. Katarzyny msze święte z kaszubską liturgią słowa. Msze odprawia ks. Grzegorz Flisiński.

(Kow.)

Gùsta ùcemiãżenié

Nen czas tak lecy, że ani są obezdrzisz, jak roczk je do kuńca i znówu jesmë starszi. Nie wiész, co są na tim swiece dzeje. Kòzdi je dërch nërweś, zalótóny. Ni ma nawet czasu ze sąsòdã pògòdac. Nè, ale jednegò dnia są zdarzëto, że mój sąsòd cziwnął na mie i rzekł:

- Stachù! ... Pòjle tu na chwilkã!

- Cëz tam są mògło stac - tak jem sobie mészłò. Ale z dólka jem widzòł, że Tóna bël mòcno na gãbie pòstarzałi. Czej jem do niego pòdszedł tej òn rzekł:

Wiész tã Stachù, jò cebie tuwò zawòłòł, bò mie są skùnczëlë mészłë i nie wiém co dali móm robic? Nick mie nie wëchòdò, jem czësto baf! Jò cë gòdóm Stachù, że mie pewno wnet szlach trafi.

- Ależ Tóna! - gòdóm do niego zdzëwiony, bò jesz nie wiém ò co mù richtich chòdzy - Gòdò, że jasnì, bò nie wiém co cë pò pròwdze je?

- Të nie rozmiesz ò czim jò prawiã, kò jò mészłò, że tã czëtivòsz gazetë, Stachù. A tã jes pewno jednym z tëch co gazetë kùpiwają do sztuza, abò do rozpòlaniò ognia. Czejbës czëtòł gazetë, tej bës wiedzòł, co są na swiece lëchòdò dzeje. To nie je do pòjãcégò.

Jò pamiãtóm, czej jem bël jesz knòpã, a brifka przëniòł „Grëdzãdzkã” abò „Gduńskã”, tej tata chòcë są nie wiedzec co dzejało, mészłò nòprzòd zazdrzec do nich. Co bëło nòwòzniész to przëczëtòł i szedł dali do

robòtë. A wieczorama czë w niedzele, tej ti starszi chłopi mielë co do gòdaniò. Më, dzecëska, stëchelë co starszi òpòwiòdelë i to bëło dlò nas mòcno czekawé. Jo, jo Stachù, dzys je czësto jinaczi. Lëdze w gazetach szukają szportu, czasã brutczy abò kawalëra, jabë sami ni mielë òdwòdzi zaczac wrëje. Gòdają leno ò autòlach, aparaturze stereo, rozmajitëch nowoczesnëch ùrzãdzeniach, leno nie ò piãknie ti naszì zemi, a jãzëk mają taczì wëkòszlawiony, òbrzedlëwi, swiniarszi i dzëczy, że mie są lëchò robi jak gò czëtóm. Ale nimò to jò dali òbzëróm kòzdzã stronã i czëtóm prawie wszëtkò, nawetka pòlitikã, chtërna kòzdzëmù je ju zbrzëgòł.

Ale Stachù jò są tak rozgòdòł, zem zabòczil cë rzec co mie tak richtich grëze. Widzysz, wczora jem czëtòł, jak to mòrdowelë i gwòlcëlë kòl ny Warszawë dwie mlòde bialczy. Nòprzòd je straszëlë, pòbilë, zgwòlcëlë a na kuńca zarznälë, jakbës swiniã zaszlachtowòł. Czë tã czul czedës, zebë tak cos są dzejało?

Tak dali bęc ni mòze, Stachù! To je czëstë szalbierstwò!.. Ale to nie je leno kòl Warszawë, to dzysò je ju tam stąd wszãdze zaszłë. Czë ti Judòsze òglëpielë? Do czegò to decht wszëtkò prowadzy? ... Wiész kùli mielë lat? Mój tã Bòze! ..piãtnòsce, szesnòsce, sëtmenòsce - taczì są ju banditama i mòrdarzama! .. Niedòwno temù jeden taczì

zgwòcył w Lëzënie stòrà bialkã, a pòtemù ùdészil. Dzysò znówu jò czëtòł, że dwùch mlòdëch zapòznało są w karczmie z jednym knòpã, pòpilë sobie, pòtemu zaprowadzëlë gò w las i zatëlklë jak zajca. Tak dlugò tlëklë i pò nim skòkelë, że przestòł są rëchac. Zrobilë to blòs tak dlò szportu.

Ale jò wiém skãdka to są wszëtkò bierze. Bò terë je mòda wëchòwiwaniò dzeczy bez Bòga i bez czija. Òni to nazëwają bezstresowim wëchòwiwanim dzeczy.

Rzeczë mie Stachù, dokãdkaż më jidzemë? - pamiãtòsz nasze dzecne lata? Wiész jak to bëło, a dzys ni mòzesz wieczorã chòdzëc, bò ce zatëlkã. Dzëwczãta, a nawetka stòrë bialczy, ni mògã so spòkòjno chòdzëc na dniu, bò tãz mògã bęc w kòzdi chwilë òkrãdlë abò jesz co gòrszëgò. To są nawetka czãsto zdòrzò. Pòwièdzze, jak tak dali mdze, cëz z nich wërosce? I to je ten mój cali jiwier!

Ale jò gòdóm, a te leno slëchòsz i nick na to nie rzeczesz?

- A dòł tã mie Tóna dińc do słowa?

- Nè nie, ale jò przëniòmni są wëgòdòł, bò tak to ni móm nawetka z kògòm. Wicy pògòdómë so drëdzim razã, a terò biòz z Bògã, bò widzã, że są wierzysz i przëstapiwòsz z nodzi na nogã, jakbë cë są gdzie pòlëto...

Sztefan Fikus

Wstawa haftów Brzezińskiego

Fragment ekspozycji

Fot. Eugeniusz Pryczkowski

Od 2 lipca czynna jest wystawa haftów założyciela Muzeum Ziemi Zaborskiej, Leonarda Brzezińskiego.

Autor (rocznik 1904, zmarł w 1984 r.) stworzył własną szkołę haftu kaszubskiego.

Powtarzał często te same motywy, zmieniając tylko kolo-

(EP)

NORDA
Pismiono Kaszëbsczi Zemi

Dodatek kaszubski do „Dziennika Bałtyckiego”, 80-886 Gdańsk, ul. Targ Drzewny 3/7, tel. 31-20-27. Redaktor prowadzący: Eugeniusz Pryczkowski. Zespół: Artur Jabłoński, Kazimierz Klawiter.

W Mrągowie

Przez kilka dni minionego tygodnia trwał festiwal muzyki country w Mrągowie. Po raz pierwszy zaprezentowano tam folklor Kaszub, a zrobiła to znana w całym kraju grupa Zayazd. Przy pełnej widowni i przed milionami widzów powieździeli kilka zdań o pięknie kaszubskiej muzyki. Sami zaprezentowali dwa utwory oparte na folklorze Kaszub: „W lesie dębina” i „Rybacka frantówka”. Kaszubskie oryginały obu można znaleźć w śpiewniku „Pieśni z Kaszub” wydanym w latach pięćdziesiątych.

(J.A.)

Jiwer Mirka

Wròbelk zlecòł z drzewka, sòdi na drodze è przëzëròł są knòpù, co sedzòł pòd drzewã, to słomce, chtërna leza pòd knòpã. Przekrzywiòł łëbk ròz na jedną stronã, ròz na drëgã. Knòp sedzòł sztël a ptòszk pòdskòczil do słomczì, chwilã pòmeditowòł, chwòcył jã w dzòbk è chùtkò òdlecòł w stronã bùdinkù. Mész tam bùdowòł sobie gniòdzkò.

Mirek, bò to doch òn sedzòł pòd tim drzewã, zamészil są. Taczì mòł ptòszk a ni miòł gò strach, pòdeszedł czësto bliskò i wzał słomkã, bò felowała jemù do wësceleniò swòjégò gniòdzka.

Przed òczë stanął mù òbròz jinszégò ptòszka, ò chtërnym dzysò czëtëlë w szkòle. Nen lòtòł dëcht przed nosã kòtowi. Ryzkòwòł swòje zëcë, ale òdcygnął drapièrczã òd swòjich pisklãt, co bëłë zataconë w gniòdzkù. Szkòlna òpòwiòda

Bedeker wejherowski

Wojciech Klank

Wojciech Klank - nauczyciel, długoletni wizytator, działacz harcerski. Rodowity wejherowianin, urodzony 6 grudnia 1940 r. Absolwent miejscowego LO (matura 1959 r.). Był organizatorem jednego z pierwszych w Polsce rodzinnych domów dziecka, upowszechnił w województwie gdańskim instytucję rodzin zastępczych.

Ukończył Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Gdańsku, uzyskując stopień magistra filologii polskiej. Po studiach uczył w swoim macierzystym liceum. Zorganizował w szkole szczepek harcerski, który kontynuował tradycje i formy pracy „Włóczykijów Wejherowskich”, powstałych w 1957 r. Szczepek uczestniczył w X Rajdzie Pomorskim, zakończonym zlotem Gdańskiej Chorągwi Harcerstwa na Westerplatte (1965 r.). Na zgrupowaniu obozów Hufca ZHP Wejherowo, który odbył się w 1966 r. w Konarzynie koło Kościerzyny, prowadził oboz szkoleniowy dla zastępowych. W tym czasie był zastępcą komendanta hufca.

Jako działacz Stronnictwa Demokratycznego Wojciech Klank pełnił funkcję sekretarza Komitetu Powiatowego SD w Wejherowie. W latach 1966-1969 był radnym Miejskiej Rady Narodowej i Powiatowej Narodowej w Wejherowie. Aktywnie działał w komisji oświaty obu rad. Udzielał się w Kole Przyjaciół Biblioteki Powiatowej (odczyty, prelekcje). Przez jedną kadencję był wiceprzewodniczącym tego koła. W 1967 r. został kierownikiem, a potem dyrektorem Szkoły Podstawowej im. Partyzantów Kaszubskich w Koleczkowie, gmina Szemud. Pod jego kierunkiem szkoła została rozbudowana i zajęła II miejsce w województwie w konkursie estetyzacji wsi. Staraniem szkoły i jej dyrektora w 1971 r. odtworzono w pobliskim lesie bunkier partyzantów kaszubskich, których dowódcą w rejonie Koleczkowa i komendantem obwodu nr 12 był Alfred Loeper (ps. „Lew”). W bunkrze urządzono Izbę Pamięci Narodowej, do której ściągają wycieczki szkolne

oraz turyści, zaznajamiając się z działaniami bojowymi najbardziej na północ wysuniętej grupy partyzanckiej TOW „Gryf Pomorski”. Za upamiętnienie ruchu oporu na Kaszubach Wojciech Klank i jego żona, Ludgarda (nauczycielka szkoły w Koleczkowie) otrzymali z rąk wiceministra oświaty, gen. Zygmunta Huszczy Odznakę Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej.

Od 1972 r. W. Klank pracuje w Kuratorium Oświaty w Gdańsku, na stanowisku wizytatora. Początkowo zajmował się zagadnieniami opieki nad dzieckiem. Był organizatorem jednego z pierwszych w Polsce rodzinnych domów dziecka (w Kaliskach koło Kościerzyny). Po wymianie doświadczeń z okręgiem Skania (pd. Szwecja) w 199 r., upowszechnił w województwie gdańskim instytucję rodzin zastępczych. Utworzył internackie samodzielne grupy wychowawcze. Tą dziedziną zajmował się przez wiele lat. W ramach podjętych studiów podyplomowych napisał pracę dyplomową na ten temat i publikował artykuły w pismach fachowych.

W 1989 r. W. Klank uzyskał II stopień specjalizacji zawodowej w zakresie zarządzania oświatą i tytuł starszego wizytatora. Od 1991 r. pracuje w Delegaturze Kuratorium, a po przemianowaniu - w Oddziale Zamiejscowym Kuratorium Oświaty w Wejherowie. Obecnie pełni nadzór pedagogiczny nad szkołami podstawowymi.

Wyróżnienia: nagroda ministra oświaty i wychowania II stopnia (1972 r.), Medal 40-lecia PL (1984 r.), Brązowy (1971 r.) i Złoty Krzyż Zasługi (1986 r.).

Regina Osowicka

że ni ma celãtka, beczãła tak zãosno, jaz są serce krajało. Wieczòr dała barò mlëka. Mëma gòdała, że pewno trzimò dlò swòjégò celãtka. Dopierze za dwa dni òprzestãła bëczec.

Zenk co chòdzy z Mirkã do jedny klasë òpòwiòdòł, że jak òszczeniała są sëka, jegò tata zabil te mlòde i zakòpòł na pòlu, tej drëdzégò dnia na sëka je nalazła, òdkòpała i przëniòsła do bùdë.

Mirkòwi bëło barò zòł tëch zwierzãt i chòc wiedzòł, że lëdze wszëtzëch chòwac ni mògã, dërch przëmészliwòł jak wészëkòwac swiat, zebë i zwierzãta mòglë bęc szczestlëwë.

Stanisław Bartëlëk

Malarz z Parchowa

Józef Bernard Lubocki od dzieciństwa związany jest z Parchowem, wsi gminnej oddalonej zaledwie około dziesięciu kilometrów od Sulęcyna w stronę Bytowa.

Matka pochodziła z Kielna. Skłonności do malowania przejawiał od dawna. Spowodowało to, że po skończeniu podstawówki w Parchowie, udał się na dalszą naukę do Liceum Plastycznego w Gdyni Orłowie.

Niestety, mimo talentu, nie dane mu było ukończyć tej szkoły ze względu na chorobę matki. Podjął pracę we Wrzeszczu jako dekorator wnętrz kościołów. Po kilku latach wrócił do Parchowa. Dorabiał jako organista. W wolnych chwilach brał pędzel do ręki i malował.

Obecnie, już na emeryturze, maluje znacznie więcej.

- Nówiacy obrazów wierzą mają moje dzieła. Oni le tej sej przinda i gōdaja „Tatku namaluj le mie to a to”. Kō tej jō bierzã pãdzel i robiã. Ŭ moi córzi w Sëlęczenie je abò dwadziesce obrazów - powiada Józef Lubocki.

Kilka obrazów Lubockiego zdobi ściany Parchowskiego Domu Kultury. W tym terenie jest jedynym, który zajmuje się tą sztuką. Dzięki temu rozśławia tę nieco mało znaną, w pełni kaszubską, gminę.

(J.A.)

Józef Lubocki podczas pracy nad kolejnym obrazem.

Fot. Jan Antonowicz

Krosna pani Bronisławy

W ostatni weekend lipca zjechało na pucky rynek kilkunastu twórców ludowych. Prezentowali i handlowali swoimi pracami przy okazji festynu urządzonego przez Urząd Gminy Puck i Centrum Kultury w Strzelnie.

Przyjechali plecionkarze, były malarki malujące na szkle, nie zabrakło rzeźbiarzy - na czele z nestorem 90-letnim panem Muzą ze Starzyna. Reprezentowane były Mechowa, Leśniewo, Darżlubie i wiele innych miejscowości ziemi puckiej.

Największe zainteresowanie wzbudzały jednak stuletnie krosna pani Bronisławy Radtke z Żelistrzewa. Ustawione na puckim rynku, były ozdobą festynu.

Ich właścicielka w towarzystwie swojego wnuka, prezentowała zainteresowanym swój kunszt. W drewnianej maszynie turyści i mieszkańcy mogli zobaczyć utkany do połowy kolorowy kaszubski lojfer - chodnik-szmaciak.

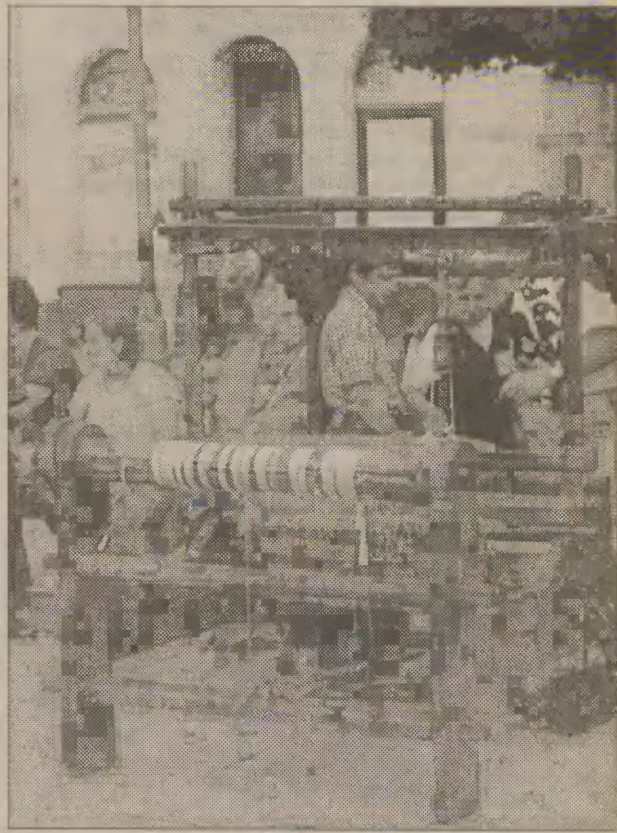
Takie lojfy były kiedyś niemal w każdym wiejskim domu. Robiło się je z pociętych szmat - starej odzieży, resztek materiału. W wielu domach stały niegdyś także drewniane krosna. Teraz

urządzenie to jest rzadkością. Już nawet pani Bronisława, która nauczyła się tkąć ponad pół wieku temu, a spod jej palców wyszły tysiące różnorodnych chodników, od czasu do czasu tylko siada przy swoich krosnach. Mówi, że już nie oplaca się tkąć. Nie ma zainteresowanych kupnem jej wyrobów. Dlatego ostatnio zajęła się haftem.

Tymczasem w sklepach szwedzkiej „Ikei”, lojfy identyczne do tych wyrabianych przez ludową artystkę z Żelistrzewa, chętnie kupowane są przez odwiedzających je klientów.

Podobają się szczególnie ludziom młodym, chcącym kolorowo urządzić własne mieszkanie. Może zatem nie warto zarzucać starej ludowej sztuki tkactwa, a pani Bronisława nie będzie ostatnim mohikaninem tego rzemiosła?

(A.J.)

Bronisława Radtke w towarzystwie wnuka przy stuletnich krosnach.

Fot. Artur Jabłoński

Juszki

Jeszcze są piękne, choć...

„W tej wiosce w powiecie kościerskim nie ma ani skansenu, ani motelu, ani żadnych nadzwyczajności turystycznych. Ta wioska jest zwyczajnie śliczna. Juszki otoczone sosnowymi lasami, przysiadłe drewnianymi checzkami w kotlinie, która opada piaszczystymi stokami ku jezioru Mieliste, niedostępne kilometrami trudno przejezdnych dróg, są ciągle jeszcze pełne uroku” - pisały na początku lat siedemdziesiątych autorki „Bedekera kaszubskiego”, Róża Ostrowska i Izabella Trojanowska.

Fragment ten przywołał również, w wydanej przed rokiem znakomitej książce „Mała odyseja śladami Remusa”, Edmund Szczesiak. Tropiciel śladów głównego bohatera powieści Aleksandra Majkowskiego „Żęc i przigōdë Rémusa” w jednym z rozdziałów przedstawił specyfikę miejscowości leżącej w lasach koło Kościerzyny. Zachęcony barwnym opisem postanowi-

łem sam się przekonać o jej urokach.

Swoim „maluchem” wybrałem się z Kościerzyny. Z tej strony prowadzi falista szosa, więc z dojazdem nie ma już problemów, jak to było za czasów penetracji autorek „Bedekera”. Jakby na przekór mojemu zadowoleniu zepsuł mi się samochód. Z opóźnieniem dotarłem na umówione spotkanie do posesji Tadeusza

Chrzanowskiego, byłego wojewódzkiego konserwatora zabytków. W środku wsi ma zażytkową chatę, zakupioną w połowie lat 70. i wiernie odrestaurowaną.

- Mechaników tu dwóch - po powitaniu oznajmił T. Chrzanowski, który akurat pracował przy remoncie płotu. Pojechaliśmy. Pierwszego nie było. Zastaliśmy za to pana Pika, złotą rączkę, jak wyrażał się o nim były konserwator. Mechanik popatrzył, posłuchał i od razu postawił trafną diagnozę.

- Za pół godziny będzie gotowe - skonstratował.

Z obejścia, położonego na wzgórzu, rozpościerał się rozległy widok na całą miejscowość. W drodze do gościnnej chaty pana Chrzanowskiego,

właściciel wskazał mi pole chaotycznie zabudowane różnymi domkami. - To moja największa bolączka - westchnął. - Niestety, trudno cokolwiek zrobić w tej sprawie. Prawdopodobnie za jakiś czas otrzymają zezwolenia na budowę i pozostanie ten nieciekawy obraz, zupełnie kontrastujący z urokiem Juszek.

Po drodze pokazał mi jeszcze wiernie odtworzoną chatę, która jest własnością mieszkańca Poznania.

W domu Tadeusza Chrzanowskiego czuło się, jakby czas zatrzymał się na przełomie wieków. Stare obrazy, każdy ze swoją ciekawą historią, meble, obrazek komunijny byłej właścicielki z 1915 roku, kominek z ogniskiem dodającym miłego ciepła i przepiękny zegar. Edmund Szczesiak w swojej książce podał jego niesamowitą historię. Otóż ongiś należał do sołtysa. Bardzo się spodobał Chrzanowskiemu. Chciał go kupić, tamten jednak niechętnie chciał się pozbyć rodzinnej pamiątki. Po jakimś czasie wpadli od sołtysa z prośbą o ratowanie dziecka. Zjadło 12 tabletek, których używała babcia - po pół dziennie - na sklerozę. Gospodarz natychmiast przystąpił do akcji. Dziecko uratowano. Z wdzięczności przynieśli mu paczkę, a w niej zegar.

W maju odbywają się w Juszkach - jak za dawnych czasów - nabożeństwa majowe. Na Kaszubach widok modlących się przed krzyżem lub przydrożną kapliczką nie jest niczym nadzwyczajnym. Dla nowych mieszkańców, dwadzieścia lat temu, było to coś

Tadeusz Chrzanowski przed swoją chatą.

niebywałego. Postanowili się włączyć do wspólnych modłów. Dziś, zawsze 16 maja, wszyscy przychodzą przed kapliczkę Jana Nepomucena, która stoi w ogródku Chrzanowskiego.

Druga część domu należy do przyjaciela pana Tadeusza, pracownika Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku. Była tak zniszczona, że trzeba było wszystko budować od początku. Dlatego, żeby dostosować dom do dzisiejszych wymogów, zmienił nieco układ ścian.

Atmosfera starej checzy mimo to pozostała. Co prawda nie ma już starych mebli. Są za to nowe, zrobione w kaszubskim stylu przez Franciszka Kowalewskiego z Prokowa. Obie rodziny czują się tu wspaniale, z dala od miejskiego zgiełku. Choć nie są rodowitymi Kaszubami, Kaszu-

by są i pozostaną ich drugą małą ojczyzną.

- O stare zabytkowe chaty w Juszkach już nie troszczą się autochtoni. Oni chcą po prostu mieszkać wygodniej. Mają prawo. Dla przybyszów są to wyłącznie domki letniskowe. Niestety, wielu z nich nie dba o odpowiedni charakter swych domów - mówi Chrzanowski.

Mieszkańcy darzą go szacunkiem. Gdzie może stara się im pomóc. Gdy przed wyjazdem poszedłem po gotowy już samochód i zapytałem o koszt, pan Pik powiedział, że nie chce ode mnie pieniędzy.

- Tę jes goścem pana Chrzanowszczygo, a to je bēlny człowiek. Temu jō ōd ce nie bądã brōł dētów Jedz le z Bōgem i uważōj, zebē sã znōwū co nie stało.

- Z Panem Bōgem.

Tekst i zdjęcia Eugeniusz Pryczkowski

Widok na Juszki z podwórka pana Pika. Wieś mało już przypomina tę z opisu w „Bedekerze kaszubskim”.

GERPOL GmbH, Spółka z o.o.
POLAND 75-840 KOSZALIN
Oddział STARA KISZEWA
UL. KOŚCIERSKA 41
tel./fax 058-87-61-10 w. 60

Rolniku!!!

Przyjdź Zobacz Kup
nowe i używane maszyny z importu

- Kombajny zbożowe
- prosy kostkujące
- siewczarnie samobieżne
- siewniki zbożowe
- plugi
- ciągniki MTZ ZETOR
- pozostałe maszyny

UWAGA! Do 20.08.1997 r.
Obniżka cen do 10%

czynne 8.00-16.00

PHU Augustyn MEBLE

Oferuje na prawie 1000 m²
powierzchni handlowej,
największy wybór mebli
w OSTRÓDZIE

- pokojowe * młodzieżowe *
- sypialne kuchenne -

**ATRAKCYJNE CENY -
SPRZEDAŻ RATALNA**

Możliwość zamówienia dowolnej
kolorystyki i zestawienia.

Zapraszamy do naszych sklepów:

- SUPER MAREKT „Lebo”,
ul. Grunwaldzka 41, tel. (088) 46-41-97
- DOM HANDLOWY „LEBO”,
ul. Czarnieckiego 12, tel. (088) 46-51-57

R-4832/908

Ogłoszenia drobne

USŁUGI

WKŁADY kominowe atestowane.
Sprzedaż, montaż. Tel. 82-92-13

Najstarsza i solidna wytwórnia
pustaków na Kaszubach plus
transport. Władysław Joskowski,
Golica, 83-321 Mściszewice gm.
Sulęcyno, tel.(0-58) 816-216

Kłocze rzeźniczkie - solidne wyko-
nuje. Tel. 81-28-98 Dzierżążno K/
Kartuz

RTV, Wideo, Sat., Anteny.
Pruszcz, 82-33-32.

Mikrobus kraj, Europa, 72-18-00

„Gutkowski”. Twoje biuro nieru-
chomości- kompleksowo, rzetel-
nie. Jława, ul.Kwidzińska 1, tel.
(088) 49-31-19

MASZYNY ROLNICZE

C-360 po kapitalnym remoncie
9000 zł - sprzedam. Jan Neuba-
uer Kamienica Szlachecka, gm.
Stężycza

Ciągnik C-4011 z kabiną czeską -
sprzedam. Tel. 81-97-78

Kombajn zbożowy klas Europa
szer. chedra 2 m, tel. (0-8985)
52-07 Roje, cena około 12 tys.

Kombajn „Klas Europa” stan
dobry, siewnik 2,5 metrowy, plug
3-skbowy, kultywator 4-rzędowy,
koła ciągnikowe do uprawy mię-
dzyrzędowej. Tel. Somonino 84-
11-10 po 20-tej

Sprzedam ładowacz cyklop po re-
moncie, rozrzutniki dwuosiowe,
rozrzutnik Tandem, plug pięcioksi-
bowy, podorywkowy, kopaczka
elewatorowa. Nowy Klincz 2, tel.
86-25-69

AUTO MOTO

Polonez 1,6 GLI 1995 rok, 16000
km, stan idealny, l właściciel, ce-
na 16.500 zł - sprzedam. Kartuzy,
tel. 81-41-22

Fiat 126p, 1990 rok, 5 000 zł -
sprzedam. Tel. 41-60-06

NISSAN BLUEBIRD poj. 2000 di-
sel, rok 1985, wiśniowy, 4 drzwi, 5
bieg., przeb. 170 tys. km, od 1991
r. w Polsce, 1 właściciel, bad.
tech. 98 r., bezwypadkowy, 1 la-
kier, garaż., konserw., serwis, H,
R, RL, K, WK, 9800 zł. 83-047
Przywidz, ul.Spacerowa 10

Fiat 126p „600”, 1978 rok, kon-
serwowany, 2-letni silnik, skrzy-
nia po kapitalnym remoncie, ce-
na 1100 zł - sprzedam. Tel. 84-50-
53 po 21

SPRZEDAŻ

Suknie ślubną i welon, roz. 40.
Nowy Klincz 2, tel. 86-25-69

WKŁADY kominowe atestowane.
Sprzedaż, montaż. Tel. 82-92-13.
(W RAMCE)

BLASZAK budowlany 82-26-89

Koziołka rasowego 100 zł, tel. 81-
01-10

**Szkatkniczy Zakład
Produkcyjny
NAVIGO oferuje po
cenach producenta:**

kajaki, rowery wodne,
łódzie wiostowo-
motorowe.

Lipusz k. Kościerzyny,
ul. Rogali 8, tel. 87-45-71

10031571/905/17

**Kupię
domek
wczasowy**

blisko wody, może być
do remontu.

Wiadomość: tel. Pałowite 23
Waldemar Komorowski
zam. Koszajny 23 b
14-332 Pałowite
(woj. olsztyńskie)

10039127/925/65

TELEWIZORY NOWE

TV SONY 14"	820	TV SAMSUNG 21"	T	930
TV SONY 25"	T STEREO 2270	TV TRILUX 21"	T	945
TV SONY 29"	X 1 2670	TV TRILUX WSZYSTKIE MODELE		
TV PHILIPS 14"	640	TV LEXUS 14"	T	520
TV PHILIPS 21"	860	TV LEXUS 21"	T	730
TV PHILIPS 21"	T 945	TV SANYO 21"	T	1080
TV PHILIPS 21"	T 165 1060	TV SANYO 25"	T	1490
TV PHILIPS 21"	T 166 1140	TV PANASONIC 25"	T stereo 2080	
TV PHILIPS 25"	T 4101 1550	WIEŻE SONY, AMIA		
TV PHILIPS 28"	TS 4523 2020	WIEŻE PHILIPS		
TV PHILIPS 29"	TS 5302 2310	VIDEO AKAI STEREO 6 głowic	1790	
TV PHILIPS 29"	TS 100 Hz 3340	VIDEO AKAI PHILIPS		

NA 100% KUPISZ TANIEJ W HURCIE I DETALU
GDAŃSK-BRZEŹNO, ul. CHODKIEWICZA 2a
Pon.-Pi. 8-18, sob. 10-14, tel. 43 45 45 42 59 99

HURTOWNIA TOTAL
10034098/A/502

PRACA

OPIEKUNIA/KĘ do dziecka nie-
pełnosprawnego na stałe zatrud-
nię. Pruszcz Gdański, ul. Korze-
niowskiego 52, tel. 56-68-94

Zakład zatrudni murarzy i ślusar-
zo-spawaczy. Tel. 84-08-85 lub
81-24-11 po 18

Kierowcę kat. C + E przyjmę. Tel.
475-502

LOKALE

Zamienię mieszkanie własno-

ściowe (dwa pokoje, 39m²) os.
Derdowskiego Kartuzy na więk-
sze w Kartuzach lub Żukowie. Tel.
81-43-92 po 16-tej

Luksusowe mieszkania m-4
w Iławie sprzedam, tel.(088)48-
27-13

ZDROWIE

STOMATOLOGIA- Protetyka. Do-
rota Czerwińska. Czynne: ponie-
dzialek - piątek 10.00 - 18.00. 83-
24-69. Pruszcz, ul. Grunwaldzka
93B (obok Zajazdu „Jawor”).

Adresy Biur Ogłoszeń:

Braniewo, ul. Drewniana 9,
(055) 43 22 22

Ełbląg, ul. Łączności 3,
(055) 82 70 94

Gdynia, ul. Starowiejska
17/3, (058) 614 306

Iława, ul. Kosciuszki 9a,
(088) 48 77 38

Kartuzy, ul. Jeziora 2,
81 18 92

Kościerzyna, ul. Długa 31,
86 45 68

Lebork, ul. Wolności 40,
(059) 62 88 50

Lubawa, ul. Rzepnikowskiego 44,
(088) 45 38 76

Morąg, ul. Mickiewicza 19,
(08985) 62 57

Nowy Dwór Gdański,
pl. Wolności 1, (055) 47 43 63

Ostróda, ul. Jana Pawła 1,
(088) 46 82 86 w. 10

Pruszcz Gdański,
ul. Tysiąclecia 8, 83 29 44

Puck, ul. Sambora 16,
73 18 93

Rumia, ul. Morska 15,
71 24 47

Starogard Gdański,
ul. Basztowa 3,
(069) 16220-80

Szum, ul. Mickiewicza 39,
(055) 77 32 22

Tczew, ul. 1 Maja 4,
(069) 132 1389

Wejherowo, ul. Ścieskiego
226, 72 40 08

R-4764

**NOWO
OTWARTY
SERWIS OPON**

**ZAPRASZA OD
9.00 DO 18.00**

OPONY UŻYWANE
ZNANYCH I
CENIONYCH FIRM
O WYSOKIM
PROFILU

**PROMOCJA DO
16 SIERPNI**

39,00 zł

OPONA Z MONTAŻEM

**LĘBORK - MOSTY
UL. DŁUGA
TEL. 059 612 842**

10034052/A/502

Stój!

**TWOJE BEZPIECZEŃSTWO
W TWOICH RĘKACH**

Rękawice robocze.
Największy wybór.
Ceny nie do przebicia.
Sprawdź!

R-2706/A/235

**ODZIEŻ ROBOCZA
ROBOD**

Gdańsk: ► ul. Jedności Robotniczej 223/225, tel.+fax 058 / 39 49 50, 39 03 02, 39 02 20
Gdynia: ► ul. Spokojna 10, tel. 058 / 64 87 54 ► ul. Stupecka 12 A, tel. 058 / 20 80 82

**WIECZÓR
wybrzeża**

Tygodniowy
dodatek lokalny

Bezpłatne ogłoszenie drobne

Kupon dla osoby fizycznej uprawnia do
jednego ogłoszenia drobnego do 30 słów

Treść

Adres i telefon

1. Wytnij kupon
2. Zanieś lub wyślij pocztą pod adres lokalnej redakcji

imię i nazwisko

adres

nr dowodu osobistego

podpis

do wiadomości
biura ogłoszeń